

A Scientometric Analysis of a Decade of the Scientific Activities of the *National Studies on Librarianship and Information Organization* (2009-2018)

A. A. Khasseh¹ | H. Ghazizade²
B. Fallah Estalakh Jani³ | H. Mokhtari⁴

Purpose: Analyzing and visualizing the scientific output made by the *National Studies on Librarianship and Information Organization* (NASTINFO) from a scientometric perspective during 2009-2018.

Methodology: By extracting needed data from ISC and unifying names and keywords, the scientometric indicators of NASTINFO were determined and made visualized by applying some scientometric software packages.

Findings: NASTINFO had a multi-authored authorship pattern and its co-authorship network showed a significant collaboration among its authors. Co-word occurrence and keyword clustering networks revealed that NASTINFO considered its vast variety of related topics.

Conclusion: In spite of its progression in the scientific indicators and appropriate development in its special field, NASTINFO needs to increase its citability and visibility for its more influence.

Received: 8, Oct. 2019
Accepted: 21, Apr. 2020

DOI: 10.30484/NASTINFO.2020.2465.1931

Keywords:

Scientometrics, *National Studies on Librarianship and Information Organization* (NASTINFO), Visualization of science

1. Faculty Member, Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran, khasseh@gmail.com
2. Assistant professor, Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran, ghazi.hamid@gmail.com
3. MSc in Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran, bnsd@gmail.com
4. Assistant professor, Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran (Corresponding Author), mokhtariazad@gmail.com

تحلیل علم‌سنجی یک دهه فعالیت فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات (۱۳۸۸-۱۳۹۷)

علی‌اکبر خاصه^۱ | حمید قاضی‌زاده^۲
بنفشه فلاح اسطخ‌جانی^۳ | حیدر مختاری^۴

دریافت: ۹۸/۱۲/۱۸ پذیرش: ۹۹/۰۲/۰۱

۱. عضو هیئت علمی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
khasseh@gmail.com
۲. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
ghazi.hamid@gmail.com
۳. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
bnsd@gmail.com
۴. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
mokhtariadzad@gmail.com

هدف: تحلیل و دیداری‌سازی برون‌داد علمی فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات از نظر شاخص‌های علم‌سنجی طی یک دهه از ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷. **روش‌شناسی:** با استخراج داده‌های لازم از پایگاه استنادی علوم جهان اسلام و یکدست‌سازی اسامی و کلیدواژگان، شاخص‌های علم‌سنجی فصلنامه با کمک نرم‌افزارهای مختلف علم‌سنجی تعیین و ترسیم شد. **یافته‌ها:** الگوی نویسنده‌گی عمدتاً چندنویسنده‌گی و شبکه هم‌نویسنده‌گی حاکی از همکاری مستحکم علمی میان نویسندگان بود. هم‌رخدادی واژگان و خوشه‌بندی کلیدواژه‌ها نشان از تنوع موضوعی فصلنامه در راستای اهداف تخصصی آن داشت. **نتیجه‌گیری:** با وجود ارتقای شاخص‌های علمی فصلنامه و توسعه مناسب در حوزه موضوعی، لازم است به افزایش استنادپذیری و رؤیت‌پذیری مقالات آن برای اثرگذاری بیشتر توجه کرد.

کلیدواژه‌ها

علم‌سنجی، مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، دیداری‌سازی علم

مقدمه

تحلیل علم‌سنجی مقالات مجلات علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای خوشه‌بندی موضوعی، بررسی پویایی رشته، کشف روندهای نوظهور، شناسایی مؤسسات، دانشگاه‌ها و نویسندگان پُرکار و پُرآستندترین منابع، یافتن الگوهای تألیفی و شبکه‌های هم‌نویسندگی، و کشف خوشه‌های موضوعی جدید بسیار کمک‌کننده است و به سیاست‌گذاری علمی به دست‌اندرکاران این مجلات کمک می‌کند. تحلیل علم‌سنجی از این نظر مفید است که نوعی ارزیابی کمی از فعالیت مجله‌ای خاص در یک دوره زمانی ارائه می‌کند (Chen, Wang, Tang, & Hao, 2019). به همین دلیل، اخیراً از علم‌سنجی برای ارزیابی کمی و کیفی مجلات استفاده فراوانی شده است (Yanbing et al. 2019).

فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات مجله‌ای متعلق به سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران با فرایند هم‌ترازخوانی است. نخستین شماره آن با نام *فصلنامه کتاب* در ۱۳۶۹ منتشر شد و از ۱۳۸۰ رتبه علمی-ترویجی داشت و از شماره ۸۲ (تابستان ۱۳۸۹) با عنوان *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات* (از این پس: *فصلنامه*) و با اعتبار علمی پژوهشی منتشر شده است (درباره نشریه، بی‌تا). بیشتر مجلات از شاخص‌های مرسوم علم‌سنجی برای ارزیابی برونداد علمی خود استفاده کرده‌اند. *فصلنامه* نیز موضوع چند ارزیابی علم‌سنجانه بوده است (تیمورخانی، ۱۳۸۱؛ سلک و بزرگی، ۱۳۸۹؛ عرفان‌منش و بصیریان جهرمی، ۱۳۹۲)؛ اما هیچ‌یک از این مطالعات با کمک نرم‌افزارهای دیداری‌سازی نبوده است.

روش‌شناسی

این پژوهش با استفاده از رویکرد علم‌سنجی و دیداری‌سازی و تحلیل شبکه‌های اجتماعی انجام شده است. رکوردهای همه ۴۴۲ مقاله نمایه‌شده *فصلنامه* از ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷ در «پایگاه استنادی علوم جهان اسلام» گردآوری و برای قسمت هم‌نویسندگی داده‌های خام به شکل دستی در برنامه اکسل یکسان‌سازی شد. در بخش هم‌واژگانی نیز کلیدواژه‌ها اصلاح و یکدست شد.

برای تهیه ماتریس‌های هم‌نویسندگی و هم‌واژگانی از نرم‌افزار بیب‌اکسل^۱ و برای ترسیم نقشه‌ها از نرم‌افزارهای علم‌سنجی نت‌دراو^۲ و ووس‌ویور^۳ استفاده کردیم. با استفاده از نرم‌افزار یوسی‌آی‌نت^۴ نیز سنجه‌های شبکه‌های هم‌نویسندگی تعیین شد. نام دانشگاه‌ها و مؤسسات را نیز یکدست کردیم.

1. BibExcel
2. NetDraw
3. VOSviewer
4. UciNet

یافته‌ها

نام ۱۱۷ دانشگاه و مؤسسه علمی در مقالات فصلنامه آمده است. جدول ۱ نام ۱۰ نهاد با بیشترین سهم را نشان می‌دهد.

جدول ۱. دانشگاه‌ها و مؤسسات برتر تولید مقاله

ردیف	دانشگاه/ مؤسسه علمی	تعداد	ردیف	دانشگاه/ مؤسسه علمی	تعداد
۱	سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران	۵۹	۶	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران	۲۳
۲	دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران	۴۵	۷	دانشگاه اصفهان	۲۱
۳	دانشگاه شهید چمران اهواز	۴۴	۸	دانشگاه الزهرا	۲۰
۴	دانشگاه پیام نور	۳۸	۹	دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال	۱۸
۵	دانشگاه تهران	۳۱	۱۰	دانشگاه خوارزمی	۱۷

نام ۵۳۳ نویسنده، ۹۹۷ بار در مقالات تکرار شده است. نجلا حریری در ۱۶ مقاله و فهیمه باب‌الحوایجی، فریبرز خسروی، محمد حسن‌زاده، و مرتضی کوبی در ۱۱ مقاله ظاهر شده‌اند.

فریده عصاره با ۳۱ بار استناد به ۹ مقاله‌اش، نجلا حریری با ۲۶ استناد به ۱۶ مقاله‌اش، و محمدامین عرفان‌منش با ۲۱ استناد به ۱۰ مقاله‌اش رتبه‌های اول تا سوم را آوردند. رضا بصیریان جهرمی با ۳ مقاله و ۱۴ بار استناد و مهردادخت وزیرپورکشمیری با ۲ مقاله و ۹ بار استناد بوده‌اند و مقاله‌های‌شان برای دیگران اهمیت داشته است. از نظر شاخص اچ، فریده عصاره با نمره ۴ و نجلا حریری با نمره ۳ بالاترین رتبه‌ها را به دست آوردند. ۳۹ نفر، نمره ۲ و ۲۶۹ نفر نیز نمره ۱ داشتند و ۲۲۳ نفر نیز شاخص اچ نداشتند.

به ۴۴۲ مقاله فصلنامه تاکنون ۴۵۶ بار استناد شده است؛ اما ۲۲۸ مقاله تا این زمان استنادی دریافت نکرده‌اند و به ۲۱۴ مقاله فقط یک‌بار استناد شده است. مقاله عرفان‌منش و بصیریان جهرمی (۱۳۹۲) تا این زمان ۱۲ استناد و مقاله عصاره و سهیلی (۱۳۹۲) تعداد ۸ استناد دریافت کرده‌اند.

در تألیف ۴۴۲ مقاله به ۹۲۰۵ منبع ارجاع داده شده است (با میانگین ۲۰/۸). مقالات نوکارتیزی و یاری (۱۳۸۸) با ۱۰۷ ارجاع و زوارقی (۱۳۸۸) با ۸۲ ارجاع، پراجاع‌ترین بودند.

الف) الگوهای تألیف مقالات

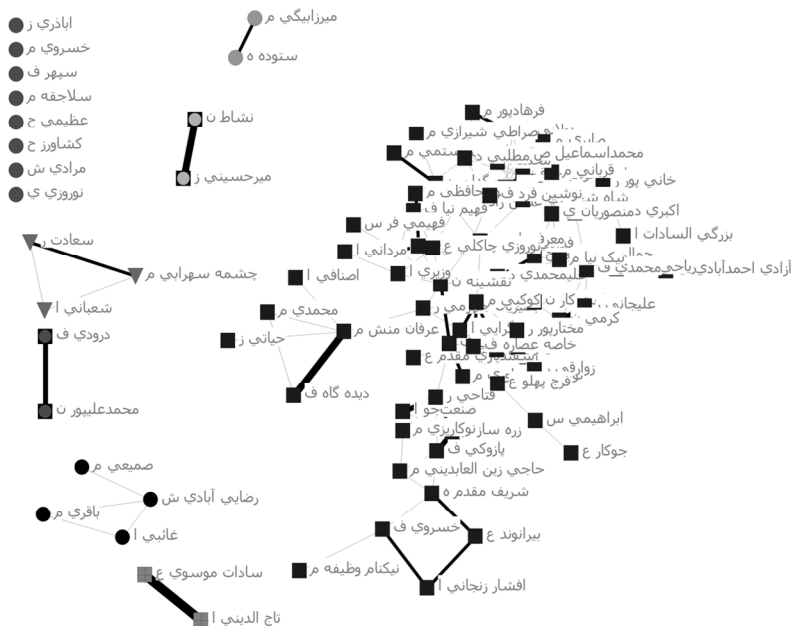
جدول ۲. الگوهای تألیف مقالات

تعداد	یک نویسنده	دو نویسنده	سه نویسنده	چهار نویسنده	پنج نویسنده	شش نویسنده	جمع کل
۸۳	۲۰۵	۱۱۷	۳۲	۴	۱	۴۴۲	
۱۸/۸ درصد	۴۶/۴ درصد	۲۶/۵ درصد	۷/۲ درصد	۰/۹ درصد	۰/۲ درصد	۱۰۰ درصد	

نام‌های ۵۳۳ نویسنده به‌تنهایی یا به‌همراه دیگران جمعاً ۹۹۷ بار در ۴۴۲ مقاله تکرار شده است. مطابق جدول ۲، ۸۳ مقاله (۱۸/۸ درصد) یک، ۲۰۵ مقاله (۴۶/۴ درصد) دو، و ۱۱۷ مقاله (۲۶/۵ درصد) سه نویسنده داشتند.

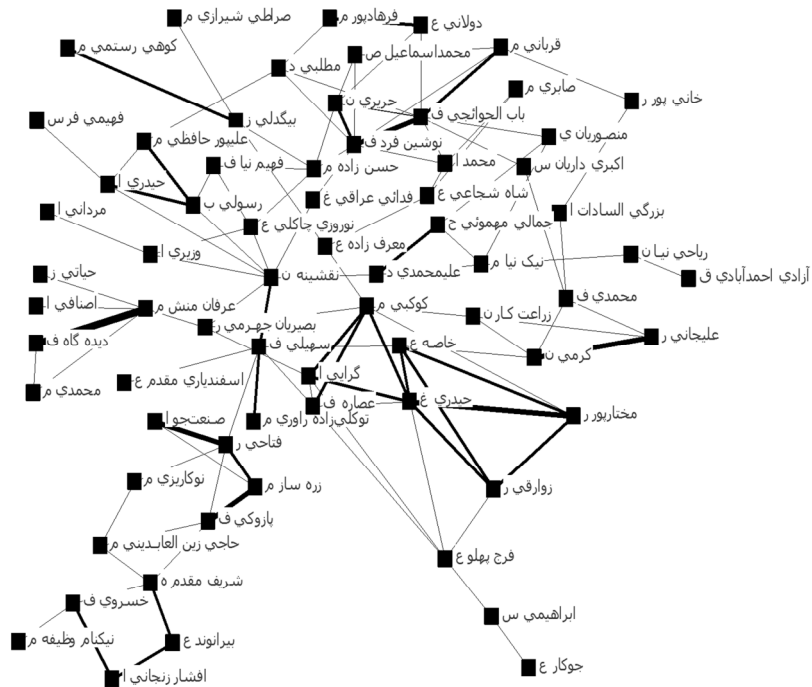
ب) شبکه هم‌نویسندگی و جایگاه پژوهشگران در آن

شکل ۱ هفت مؤلفه دارد. بزرگ‌ترین مؤلفه هم‌نویسندگی ۶۹ گره (پژوهشگر) دارد. یک مؤلفه ۴ گره‌ای، یک مؤلفه ۳ گره‌ای، و چهار مؤلفه ۲ گره‌ای در این شبکه وجود دارد.

شکل ۱. شبکه کامل هم‌نویسندگی

بر اساس شکل ۲، بزرگ‌ترین مؤلفه شبکه هم‌نویسندگی ۶۹ نویسنده دارد. محمدمامین عرفان‌منش، رضا مختارپور، رحیم علیجانی، رحمت‌الله فتاحی، و فهیمه باب‌الحوائجی بیشترین ارتباط را برقرار کرده‌اند. بیشترین همکاری دوفره نیز میان محمدمامین عرفان‌منش و فرشته دیده‌گاه بوده است.

شکل ۲. بزرگ‌ترین مؤلفه هم‌نویسندگی

جدول ۳. پژوهشگران برتر از نظر مرکزیت رتبه (بیش از ۵)

ردیف	پژوهشگر	مرکزیت رتبه	ردیف	پژوهشگر	مرکزیت رتبه
۱	غلامرضا حیدری	۱۳	۱۰	رضا مختارپور	۸
۲	فاطمه نوشین‌فرد	۱۱	۱۱	نجلا حریری	۷
۳	فهیمه باب‌الحوائجی	۱۰	۱۲	رسول زوارقی	۷
۴	مرتضی کوکبی	۱۰	۱۳	احسان گرایبی	۷
۵	نادر نقشینه	۹	۱۴	فاطمه پازوکی	۶
۶	علی اکبر خاصه	۸	۱۵	بهروز رسولی	۶
۷	فرامرز سهیلی	۸	۱۶	محمد زره‌ساز	۶
۸	محمدمامین عرفان‌منش	۸	۱۷	فریده عصاره	۶
۹	رحمت‌الله فتاحی	۸	۱۸	نورالله کریمی	۶

مطابق جدول ۳، غلامرضا حیدری با ۱۳ امتیاز بالاترین نمره مرکزیت رتبه را دارد. فاطمه نوشین فرد با ۱۱ امتیاز و فهیمه باب الحوائجی و مرتضی کوکبی، هر کدام با ۱۰ امتیاز بعد از وی هستند ۱۰ نفر مرکزیت رتبه پنچ، ۱۶ نفر مرکزیت رتبه چهار، ۱۴ نفر مرکزیت رتبه سه، ۱۶ نفر مرکزیت رتبه دو، و ۱۰ نفر نیز مرکزیت رتبه یک دارند.

جدول ۴. پژوهشگران برتر از نظر مرکزیت بینابینی

ردیف	پژوهشگر	مرکزیت بینابینی	ردیف	پژوهشگر	مرکزیت بینابینی
۱	نادر نقشینه	۲۳/۹۹	۱۱	غلامرضا فدائی عراقی	۵/۵۲
۲	فرامرز سهیلی	۲۱/۶۸	۱۲	داریوش علیمحمدی	۵/۰۳
۳	رحمت‌الله فتاحی	۱۴/۳۱	۱۳	محمد حسن زاده	۴/۹۹
۴	رضا بصیریان جهرمی	۱۰/۷۳	۱۴	عبدالحمید معرف زاده	۴/۷۶
۵	فاطمه پازوکی	۸/۲	۱۵	فریده عصاره	۴/۶۴
۶	مرتضی کوکبی	۷/۹۶	۱۶	زاهد بیگدلی	۴/۱۲
۷	فاطمه نوشین فرد	۷/۸۹	۱۷	نجلا حریری	۳/۸۳
۸	محمد امین عرفان منش	۶/۳۷	۱۸	فهیمه باب الحوائجی	۳/۷۴
۹	هادی شریف مقدم	۶/۲۷	۱۹	معصومه نیک نیا	۳/۷۱
۱۰	علی اکبر خاصه	۵/۵۴	۲۰	نورالله کرمی	۳/۷

جدول ۴ نشان می‌دهد نادر نقشینه با ۲۳/۹۹ امتیاز در رده اول راه ارتباطی نویسندگان شبکه بوده است. فرامرز سهیلی با امتیاز ۲۱/۶۸ دومین و رحمت‌الله فتاحی با امتیاز ۱۴/۳۱ سومین بوده‌اند.

جدول ۵. پژوهشگران برتر از نظر مرکزیت نزدیکی

ردیف	پژوهشگر	مرکزیت نزدیکی	ردیف	پژوهشگر	مرکزیت نزدیکی
۱	نادر نقشینه	۰/۲۰۱	۱۱	بهرز رسولی	۰/۱۸۱
۲	فرامرز سهیلی	۰/۱۹۶	۱۲	احسان گرابی	۰/۱۸۱
۳	رضا بصیریان جهرمی	۰/۱۹	۱۳	ابراهیم حیدری	۰/۱۷۹
۴	غلامرضا فدائی عراقی	۰/۱۸۷	۱۴	داریوش علیمحمدی	۰/۱۷۹
۵	مرتضی کوکبی	۰/۱۸۷	۱۵	رحمت‌الله فتاحی	۰/۱۷۸
۶	عبدالرضا نوروزی چاکلی	۰/۱۸۶	۱۶	اسماعیل وزیری	۰/۱۷۸
۷	فریده عصاره	۰/۱۸۴	۱۷	عبدالحمید معرف زاده	۰/۱۷۶
۸	علی اکبر خاصه	۰/۱۸۳	۱۸	غلامرضا حیدری	۰/۱۷۴
۹	فاطمه نوشین فرد	۰/۱۸۲	۱۹	نورالله کرمی	۰/۱۷۴
۱۰	محمد حسن زاده	۰/۱۸۱	۲۰	رضا مختاری پور	۰/۱۷۳

بر اساس جدول ۵، نادر نقشینه با امتیاز ۰/۲۰۱ بالاترین و فرامرز سهیلی با ۰/۱۹۶ و رضا بصیریان جهرمی با ۰/۱۹ امتیاز به ترتیب دومین و سومین نمره مرکزیت نزدیکی را به دست آورده‌اند.

ج) تحلیل هم‌واژگانی و خوشه‌بندی کلیدواژه‌ها

جدول ۶. کلیدواژه‌های پُر تکرار

ردیف	کلیدواژه‌ها	فراوانی	ردیف	کلیدواژه‌ها	فراوانی
۱	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران	۵۸	۱۱	نسخه‌های خطی	۱۵
۲	دانشگاه‌ها	۳۵	۱۲	رفتار اطلاع‌یابی	۱۵
۳	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	۳۵	۱۳	تولیدات علمی	۱۵
۴	کتابخانه‌های دانشگاهی	۲۸	۱۴	مجلات	۱۵
۵	ایران	۲۳	۱۵	علم‌سنجی	۱۴
۶	بازرسی اطلاعات	۲۰	۱۶	ارزیابی	۱۳
۷	کتابخانه‌های دیجیتالی	۱۹	۱۷	سازماندهی اطلاعات	۱۲
۸	دانشجویان	۱۸	۱۸	فهرست‌نویسی	۱۲
۹	کتابخانه‌ها	۱۸	۱۹	مدیریت دانش	۱۲
۱۰	کتابداران	۱۷	۲۰	وبگاه‌ها	۱۲

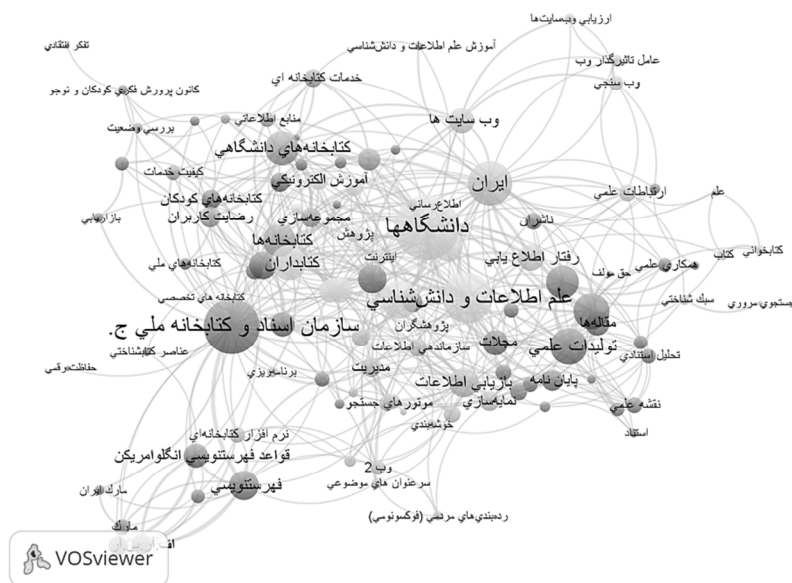
استخراج و یکدست‌سازی کلیدواژه‌های به‌کاررفته در مقالات نشان داد ۱۲۲۵ کلیدواژه یونیک، ۲۱۴۶ بار در مقالات (با میانگین ۴/۸۵ کلیدواژه برای هر مقاله) تکرار شده است. مطابق جدول ۶، کلیدواژه‌های سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه‌ها، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی به‌ترتیب با ۵۸، ۳۵ و ۳۵ بار پُر تکرارترین بودند.

جدول ۷. زوج‌های هم‌واژگانی پُر تکرار

ردیف	زوج هم‌واژگانی	فراوانی	ردیف	زوج هم‌واژگانی	فراوانی
۱	تولیدات علمی- وب‌آساینس	۱۰	۱۳	کتابخانه‌ها- مجموعه‌سازی	۴
۲	دانشجویان- دانشگاه‌ها	۱۰	۱۴	علم‌سنجی- وب‌آساینس	۴
۳	دانشجویان- علم اطلاعات و دانش‌شناسی	۸	۱۵	رابط کاربر- کتابخانه‌های دیجیتالی	۴
۴	اعضای هیئت علمی- دانشگاه‌ها	۸	۱۶	دانشگاه‌ها- علم اطلاعات و دانش‌شناسی	۴
۵	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران- فهرست‌نویسی	۷	۱۷	اف‌آر بی‌آر- قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن	۴
۶	دانشگاه‌ها- کتابخانه‌های دانشگاهی	۷	۱۸	دانشجویان- رفتار اطلاع‌یابی	۴
۷	تولیدات علمی- علم‌سنجی	۶	۱۹	دانشگاه‌ها- کتابخانه‌ها	۴
۸	رفتار اطلاع‌یابی- رفتار اطلاعاتی	۶	۲۰	ایران- وب‌آساینس	۴
۹	آردی‌ای- قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن	۵	۲۱	دانشگاه‌ها- کتابداران	۴
۱۰	رفتار اطلاع‌یابی- نیازهای اطلاعاتی	۵	۲۲	ایران- علم اطلاعات و دانش‌شناسی	۴
۱۱	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران- کتابداران	۵	۲۳	مجلات- مقاله‌ها	۴
۱۲	رضایت کاربران- کتابخانه‌های دانشگاهی	۴	۲۴	---	-

۵۰۶ زوج هم‌واژگانی نیز به‌دست آمد که ۲۳ زوج هم‌واژگانی بیش از سه‌بار در کنار همدیگر قرار داشتند. طبق جدول ۷، بیشترین تکرار زوج‌های هم‌واژگانی از آن تولیدات علمی- وب‌آوساینس و دانشجویان- دانشگاه‌ها، هر دو با ۱۰ بار بود و پس از آن دانشجویان- علم اطلاعات و دانش‌شناسی، و اعضای هیئت علمی- دانشگاه‌ها نیز هر دو با ۸ مرتبه در رده بعد قرار داشتند. بیشترین تکرار زوج‌های هم‌واژگانی از آن تولیدات علمی- وب‌آوساینس و دانشجویان- دانشگاه‌ها، هر دو با ۱۰ بار بود و پس از آن دانشجویان- علم اطلاعات و دانش‌شناسی و اعضای هیئت علمی- دانشگاه‌ها نیز هر دو با ۸ مرتبه در رده بعد قرار داشتند.

برای خوشه‌بندی، ۱۰۹ کلیدواژه با بیشترین فراوانی و دست‌کم سه بار تکرار را شناسایی و با استفاده از نرم‌افزار بیباکسل، فرایند تهیه فایل هم‌رخدادی کلیدواژه‌ها را سنجیدیم. سپس با استفاده از نرم‌افزار ووس‌ویور خوشه‌بندی را انجام دادیم تا مشخص شود چه موضوع‌هایی بر مقالات سیطره داشته است (شکل ۳).

شکل ۳. شبکه هم‌رخدادی کلیدواژه‌ها

بدین ترتیب هفت خوشه موضوعی شناسایی شد که عبارت‌اند از:
 ۱) علم‌سنجی: بزرگ‌ترین خوشه با ۲۳ کلیدواژه. برخی کلیدواژه‌های آن
 استاندارد، تحلیل استنادی، تحلیل شبکه‌های اجتماعی، تحلیل محتوا، تحلیل

- هم‌رخدادی واژگان، تولیدات علمی، شبکه هم‌تألیفی، ضریب تأثیر، علم‌سنجی، مجلات، مقاله‌ها، پایان‌نامه‌ها، چکیده‌نویسی، پروانه ثبت اختراع، همکاری علمی، و نقشه علمی است.
- (۲) سازماندهی و بازیابی اطلاعات با ۱۷ کلیدواژه. برخی کلیدواژه‌های آن اصطلاح‌نامه‌ها، ذخیره و بازیابی اطلاعات، سازماندهی اطلاعات، بازیابی اطلاعات، رده‌بندی‌های مردمی، نظام‌های اطلاعاتی، نمایه‌سازی، پایگاه‌های اطلاعاتی، وب ۲، مستندسازی، منابع دیداری و شنیداری، سرعنوان‌های موضوعی، و نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای است.
- (۳) ارزیابی عملکرد کتابخانه‌ها: با ۱۷ کلیدواژه. برخی کلیدواژه‌های آن ارزیابی، ارزیابی عملکرد، تحلیل سوات، رابط کاربر، کتابخانه‌های عمومی، کتابخانه‌های دیجیتال، کتابخانه‌های کودکان، کتابخانه‌های ملی، دسترس‌پذیری، کتاب الکترونیکی، و کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران است.
- (۴) سواد اطلاعاتی و مدیریت دانش: با ۱۶ کلیدواژه پُر تکرار که شامل پژوهش، پژوهشگران، کتابداران، اعضای هیئت علمی، دانشجویان، دانشگاه‌ها، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، اطلاع‌رسانی، اینترنت، سواد اطلاعاتی، آموزش الکترونیکی، کتابخانه‌های تخصصی، فناوری اطلاعات، مدیریت دانش، برنامه‌ریزی راهبردی، و فرهنگ سازمانی است.
- (۵) فهرست‌نویسی با ۱۳ کلیدواژه پُر تکرار که شامل عناصر کتاب‌شناختی، فهرست‌نویسی پیوسته، فهرست‌نویسی، قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن، مارک، مارک ایران، پیشینه‌های کتاب‌شناختی، نسخه‌های خطی، سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، آردی‌ای، اف‌آر‌بی‌آر، و حفاظت رقمی است.
- (۶) مطالعات وب و رفتار اطلاع‌یابی: با ۱۲ کلیدواژه که شامل ارزیابی وبگاه‌ها، وبگاه‌ها، وب‌سنجی، عامل تأثیرگذار وب، رفتار اطلاع‌یابی، جستجوی مروری، سبک شناختی، علم، ایران، ارتباطات علمی، کتاب و کتاب‌خوانی است.
- (۷) کاربرمداری در کتابخانه‌ها: با ۱۱ کلیدواژه که شامل کیفیت خدمات، خدمات کتابخانه‌ای، مجموعه‌سازی، کتابخانه‌های دانشگاهی، کتابخانه‌ها، رضایت کاربران، بررسی وضعیت، نیازهای اطلاعاتی، ناینایان، و ارزش علم اطلاعات و دانش‌شناسی است.

نتیجه‌گیری

فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات توانسته است از ظرفیت پژوهشگران مرکز اسناد و کتابخانه ملی در تولید مقالات تخصصی و مرتبط با اهداف خود استفاده کند.

برای نویسندگان پرکار فصلنامه عواملی چون سابقه و تجربه، قدرت تعامل با دیگر نویسندگان، و نفوذ علمی اثرگذار بوده است. برای نویسندگان پراستناد هم عواملی مانند کیفیت بالای تولیدات علمی، همکاری با دیگر نویسندگان، نمایه‌شدن مقالات‌شان در انواع پایگاه‌های اطلاعات علمی، و خوداستنادی دست‌اندرکارند (Aksnes, 2003). این امر درباره نویسندگانی هم مصداق دارد که شاخص اچ بالا در فصلنامه دارند.

کم‌استنادپذیری مقالات فصلنامه موضوعی بررسی‌پذیر است. مقاله‌های پُراستناد فصلنامه مربوط به علم‌سنجی و فنون آن است. پُرمعن‌ترین مقالات فصلنامه نشان داد مقالات مفهومی و مروری در صدر قرار دارند؛ امری که طبیعی است (Biglu, 2008).

الگوهای تألیف فصلنامه نشان داد بیشتر مقالات گروهی (دو یا بیش از دو نویسنده) و نزدیک به نیمی از مقالات نیز دونویسنده‌ای هستند. نتایج پژوهش حیدری، زوارقی، و مختارپور (۱۳۹۶) نیز حاکی از الگوی رایج هم‌نویسندگی در رکوردهای علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران بود. تولید و انتشار مقالات به‌صورت گروهی یکی از رویکردهای مهم در میان پژوهشگران جایگاه خود را پیدا کرده است. تعداد گره‌های مربوط به شبکه هم‌نویسندگی فصلنامه نسبتاً زیاد بود. این نقطه قوت است؛ چه هرچه تعداد گره‌ها یا نویسندگان شبکه هم‌نویسندگی زیادتر باشد، تمایل نویسندگان برای استفاده از تجربیات دیگران بیشتر است و به انتقال تجربیات نویسندگان فعال به نویسندگان تازه‌کار و انتقال اطلاعات روزآمد نویسندگان تازه‌کار به نویسندگان باتجربه منجر می‌شود (Bordons, Aparicio, González-Albo, & Díaz, 2015). سرعت در تولید آثار علمی از نتایج همکاری در شبکه‌های علمی است؛ زیرا پیشبرد اهداف حوزه علمی با ایجاد شبکه‌های هم‌نویسندگان محقق می‌شود. یافته‌های مربوط به شاخص‌های مرکزیت رتبه، بینایی، و نزدیکی در شبکه هم‌نویسندگی نشان داد نویسندگان وابسته به دانشگاه‌ها بیشترین امتیازات را کسب کردند. این تا حدودی با نتایج پژوهش عرفان‌منش و بصیریان جهرمی (۱۳۹۲) هم‌خوانی دارد.

پُر تکرارترین کلیدواژه، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران بود که نشان داد بیشتر مقالات با اهداف فصلنامه هم‌راستاست پژوهشگران کتابخانه ملی ایران آثارشان را مرتبط با بخش‌های کتابخانه نوشته‌اند. دانشگاه‌ها به‌عنوان دومین کلیدواژه برتر نشان داد، بیشتر پژوهش‌ها در عرصه‌های دانشگاهی و علمی انجام می‌شود.

درخصوص زوج‌های هم‌واژگانی، افزایش استفاده از فنون علم‌سنجی و اهمیت ارزیابی تولیدات علمی باعث شده است که تولیدات علمی زیادی، به‌ویژه با کمک پایگاه وب‌آوساینس درباره علم‌سنجی و تولیدات علمی انجام بگیرد. به‌دلیل بررسی و ارزیابی موضوع‌های مختلف رشته در حوزه دانشگاه‌های مختلف و میان مخاطبان دانشگاهی، یعنی دانشجویان و اعضای هیئت علمی، بسامد زیاد این کلیدواژگان منطقی است.

هفت خوشه موضوعی فصلنامه نشان از تنوع محتوای آن دارد. این خوشه‌بندی کم‌وبیش منطبق با عرصه‌های کنونی موضوع‌های پژوهشی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی کشور (سهیلی، خاصه، و کرانیان، ۱۳۹۷) و نیز روند جهانی موضوع‌های رشته (Figuerola, Marco, & Pinto, 2017) است.

به‌نظر می‌رسد فصلنامه در پیشبرد پژوهش در حوزه تعریف‌شده موفق و اثرگذار بوده است. دست‌اندرکاران آن می‌توانند برای استنادپذیری بیشتر مقالات و تبلیغ و ترویج آن در شبکه‌های اجتماعی اقدام کنند. نویسندگان هم می‌توانند حیطه موضوعی فصلنامه را در نوشتن مقالات خود در نظر گیرند.

مآخذ

تیمورخانی، افسانه (۱۳۸۱). تحلیل استنادی مقالات تألیفی فصلنامه کتاب. *فصلنامه کتاب*، ۱۳ (۳)، ۳۲-۴۵.

حیدری، غلامرضا؛ زوارقی، رسول؛ و مختارپور، رضا (۱۳۹۶). ساختار نویسندگی و هم‌نویسندگی مطالعات علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران: وضعیت حضور و نفوذ در خارج از مرزها. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲۰ (۴)، ۱-۲۳.

درباره نشریه. (بی‌تا). بازیابی ۲۹ بهمن ۱۳۹۸، از

<http://nastinfo.nlai.ir/journal/about>

زوارقی، رسول (۱۳۸۸). بررسی جایگاه دو مفهوم مشارکت و دانشگاه نامرئی در ارتباطات علمی غیررسمی. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۰ (۱)، ۵۱-۷۶.

سلک، محسن؛ بزرگی، اشرف‌السادات (۱۳۸۹). تحلیل محتوای مقالات منتشرشده در دو نشریه فصلنامه «کتابداری و اطلاع‌رسانی» و «فصلنامه کتاب» در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶. *دانش‌شناسی*، ۳ (۱۰)، ۲۵-۴۰.

سهیلی، فرامرز؛ خاصه، علی‌اکبر؛ و کرانیان، پریش (۱۳۹۷). روند موضوعی مفاهیم حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران براساس تحلیل هم‌رخدادی واژگان. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۹ (۲)، ۱۷۱-۱۹۰.

عرفان‌منش، محمدمین؛ بصیریان جهرمی، رضا (۱۳۹۲). شبکه هم‌تألیفی مقالات منتشرشده در فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات با استفاده از شاخص‌های تحلیل شبکه‌های اجتماعی. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۴ (۲)، ۷۶-۹۶.

عصاره، فریده؛ سهیلی، فرامرز (۱۳۹۲). مفاهیم مرکزیت و تراکم در شبکه‌های علمی و اجتماعی. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۴ (۳)، ۹۲-۱۰۸.

نوکاریزی، محسن؛ یاری، شیوا (۱۳۸۸). مروری بر متون نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی در ایران بین سال‌های ۱۳۴۸ تا ۱۳۸۷. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۰ (۳)، ۲۷۱-۲۹۰.

- Aksnes, D. W. (2003). Characteristics of highly cited papers. *Research Evaluation*, 12 (3), 159-170.
- Biglu, M. H. (2008). The influence of references per paper in the SCI to impact factors and the matthew effect. *Scientometrics*, 74 (3), 453-470.
- Bordons, M., Aparicio, J., González-Albo, B., & Díaz-Faes, A. A. (2015). The relationship between the research performance of scientists and their position in co-authorship networks in three fields. *Journal of Informetrics*, 9 (1), 135-144.
- Chen, X., Wang, S., Tang, Y., & Hao, T. (2019). A bibliometric analysis of event detection in social media. *Online Information Review*, 43 (1), 29-52.
- Figuerola, C. G., Marco, F. J. G., & Pinto, M. (2017). Mapping the evolution of library and information science (1978-2014) using topic modeling on LISA. *Scientometrics*, 112 (3), 1507-1535.
- Yanbing, S., Ruifang, Z., Chen, W., Shifan, H., Hua, L., Zhiguang, D. (2019). Bibliometric analysis of Journal of Nursing Management from 1993 to 2018. *Journal of Nursing Management*. Retrieved June 12, 2020, from <https://doi:10.1111/jonm.12925>

استناد به این مقاله:

خاصه، علی‌اکبر؛ قاضی‌زاده، حمید؛ فلاح اسطخ‌جانی؛ بنفشه؛ و مختاری، حیدر (۱۳۹۹). تحلیل علم‌سنجی یک دهه فعالیت فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات (۱۳۸۸-۱۳۹۷). *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۳۱ (۲)، ۳۸-۵۰.